

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Peter Verbeke

tegen

Humo en Humo.be

Met een brief van 17 maart 2023 dient meester Walter Van Steenbrugge namens zijn cliënt, de heer Peter Verbeke, een klacht in tegen Humo, Humo.be en journalist Jan Hauspie. Aanleiding is een artikel van 7 februari 2023 onder de titel *Mauve malaise: diepe crisis bij Anderlecht. 'Door Wouter Vandenhautte te hulp te roepen, heeft Marc Coucke het paard van Troje binnengehaald'*. Jan Hauspie antwoordt met een brief van 2 mei, waarop Walter Van Steenbrugge reageert met een brief van 19 mei en Jan Hauspie opnieuw repliceert met een brief van 5 juni 2023.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 5 oktober 2023. Peter Verbeke en Walter Van Steenbrugge woonden de hoorzitting bij. Voor Humo waren Jan Hauspie en hoofdredacteur Bart Vanegeren aanwezig.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de malaise bij voetbalclub RSC Anderlecht, waar de onvrede over de werkwijze van niet-uitvoerend voorzitter Wouter Vandenhautte groot is. De fans roepen om zijn ontslag, de financiële cijfers kleuren bloedrood en de ploeg zakt steeds dieper weg. De journalist schrijft dat hij met insiders sprak en vraagt zich af waar de bodem ligt.

Naast Vandenhautte komt ook de ontslagen CEO Peter Verbeke ter sprake, in een eerste passage over zijn aanwezigheid in het Lotto Park tijdens een wedstrijd tegen Union, *“zijn eerste publieke verschijning sinds hij in oktober uitviel, officieel wegens een virale infectie.”*

Onder de tussentitel *Kleine nazi* citeert de journalist een voormalig werknemer: *“Ik heb mensen zien huilen (...). Volwassen mannen, vernederd door Verbeke. Zoals die roept en tiert: onvoorstelbaar. ‘Le petit nazi’ noemden ze hem. Of ‘les deux psychopathes’, als het over hem en Vandenhautte ging.”*

Ziekte en woedeaanvallen komen ook elders ter sprake, waar het gaat over een ontstoken hartspier: *“Rusten is het dwingende doktersadvies. In de club kijkt men er niet van op. Als stressbestendig is Verbeke nooit ervaren, iets waarin men ook de verklaring voor zijn woedeaanvallen zoekt. Tijdens de rust van de wedstrijd tegen Oostende wordt hij onwel, gaat in een loge liggen en keert niet meer terug.”*

De journalist heeft het ook over de kritiek van Vandenhautte en Verbeke op trainer Vincent Kompany, en over de reactie van Kompany die zijn bazen vroeg om zich niet meer te bemoeien met zijn werk, waarbij vooral Verbeke het moest ontgelden.

Over de ontslagvergoeding van ongeveer 1 miljoen euro voor Verbeke meldt de journalist dat eigenaar Marc Coucke net niet in een Franse colère schoot toen dit bedrag hem ter ore kwam.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER zegt dat de journalist geen loyale kans op wederhoor heeft geboden en dat een aantal passages in het artikel niet waarheidsgetrouw zijn.

Klager wordt in het artikel neergezet als ‘kleine nazi’ en ‘psychopaat’. Dat zijn zware beledigingen en beschuldigingen waarvan niemand beschuldigd wil worden. Toch heeft de journalist ze niet voorgelegd aan klager. Dat is een inbreuk op het principe van wederhoor.

Klager en de journalist hebben de avond voor de deadline van de journalist met elkaar gebeld. De journalist heeft tijdens dat gesprek verschillende onderwerpen aangebracht, maar niet gezegd dat nogal wat mensen bij Anderlecht klager een kleine nazi en psychopaat zouden noemen of hem zo zouden ervaren. Had hij dat wel gedaan, dan had klager kunnen reageren en kunnen stellen dat nooit iemand hem zo had benoemd en dan had hij daarvoor getuigenissen kunnen aanreiken. Maar deze kapitale vraag is niet voorgelegd. De journalist heeft het recht om te schrijven dat men klager kleine nazi en psychopaat noemt, maar dan moet hij klager de kans geven om daarop te reageren.

De tussentitel *Kleine nazi*, zonder aanhalingstekens, vestigt extra aandacht op de zware krenking en belediging. Een nazi is iemand die de holocaust heeft veroorzaakt en mensen naar de gaskamers heeft gestuurd. Een psychopaat is iemand die manipuleert, geen empathisch vermogen heeft en criminele feiten pleegt. Als iemand zou worden voorgesteld als een ‘serieverkrachter’ vereist de Code een kans op wederhoor vanwege de beledigende en eerroevende naam. De vraag stelt zich dan wat het ergst is, een serieverkrachter genoemd worden of een kleine nazi. Hoe erger de beschuldiging, hoe meer de subjectieve rechten gekrenkt kunnen worden en hoe meer het wederhoor moet spelen.

De journalist heeft klager de avond voor zijn deadline overigens niet zelf gecontacteerd. Klager heeft de journalist gecontacteerd, nadat hij van niet-uitvoerend voorzitter van RSCA Wouter Vandenhaute had vernomen dat er een vernietigend artikel over hen beiden zou verschijnen. De journalist voert in zijn repliek aan dat hij al lang voordien contact had met klager. Dan was er reden te meer om over kleine nazi of toxisch leiderschap te spreken. De eerdere contacten waren aangenaam en klager had niet het gevoel dat er een vernietigend artikel zou komen.

De journalist was ook onzorgvuldig wat waarheidsgetrouwheid betreft. Hij had één anonieme bron voor de passage over kleine nazi en psychopaat: een voormalig werknemer van Anderlecht. Het gaat om hearsaying van één anonieme bron met een belang. Als de journalist het niet zelf heeft vastgesteld, moet hij zeer omzichtig en zorgvuldig te werk gaan. En als een getuige zich in een context van conflict bevindt of mogelijk een belang heeft om de zaken op een bepaalde manier voor te stellen, moet de journalist de nodige terughoudendheid en reserve aan de dag leggen. Daarvan is geen sprake. Het is ook compleet onduidelijk waarom de journalist al zijn bronnen anonimiteit verleent.

Uit talloze interne en externe getuigenissen blijkt dat het beeld van klager als kleine nazi en psychopaat niet strookt met de werkelijkheid. Niemand van het management, de sportieve staf en de scouting heeft ooit de termen nazi of psychopaat gehoord. Ook buiten de club, in de media en in persoonlijke berichten aan klager, werd daags na publicatie het geschetste beeld van klager ontkend. Geen van deze getuigen werd door de journalist gecontacteerd.

Het artikel heeft het moedwillig karakter om te schaden. De journalist had de bedoeling om klager in een gitzwart, sensationeel stuk te beledigen. Naar alle waarschijnlijkheid zocht hij de commotie met het oog op exposure. Anders dan de journalist in zijn repliek voorhoudt, kunnen de termen nazi en psychopaat niet in een overdrachtelijke betekenis begrepen worden.

Sensatiezucht blijkt ook uit een ander deel van het telefoongesprek van klager met de journalist. Daarin dreigde de journalist dat hij zou schrijven dat klager een cocaïneverslaving heeft, wat totaal onwaar is. Daarop heeft de advocaat van klager de journalist via een brief in gebreke gesteld om dit vermeend verhaal te bedwingen en af te zien van de foute feitelijkheden. Klager heeft zelfs aangeboden om zijn medisch dossier aan de journalist te bezorgen. De brief van de advocaat was wellicht de reden waarom het cocaïneverhaal niet letterlijk in de finale tekst werd opgenomen. Maar de journalist insinueert wel, met de zinssnede dat klager enkele maanden uitviel, *'officieel wegens een virale infectie'*.

De journalist zei in het telefoongesprek ook dat de spelers niet meer achter klager stonden. Klager heeft nog die avond WhatsApp berichten van bijna alle spelers naar de journalist gestuurd, waaruit het tegendeel blijkt. De journalist heeft er geen melding van gemaakt.

Volgens het artikel konden klager en Vincent Kompany niet samenwerken en evalueerde klager Kompany negatief. Dit klopt niet en de manager van Kompany kan dat bevestigen. Een week voor het ontslag van Kompany gaf klager een presentatie om Vandenhautte te overtuigen om verder te gaan met Kompany. Klager wees de journalist erop dat zijn voorstelling van zaken niet strookte met de werkelijkheid, maar hij verwerkte dit niet in zijn artikel.

Ook de passage dat Marc Coucke niets zou geweten hebben van de ontslagvergoeding van klager klopt niet. Het contract met klager is onderhandeld met Vandenhautte en Coucke en de mandataris van Alychlo, het investeringsvehikel van Coucke, heeft het ondertekend.

Klager is niet onwel geworden en moest niet in een loge gaan liggen tijdens de wedstrijd tegen KV Oostende. Getuigen kunnen dat bevestigen en er zijn beelden van Sports Eleven waaruit blijkt dat klager heel de wedstrijd in de tribune zat. Klager heeft dit gezegd aan de journalist, maar hij heeft het niet verwerkt in zijn artikel.

De journalist verwijst in zijn repliek naar een chat op sociale media van een mental coach die verbonden zou geweest zijn aan Anderlecht en die het beeld over klager zou bevestigen. Maar de persoon naar wie klager verwijst is nooit mental coach geweest bij Anderlecht en noemde klager ook geen nazi of psychopaat, maar een parasiet. Bovendien zegt de man zelf dat hij te ver gegaan is in zijn commentaar op klager.

HUMO EN HUMO.BE

Klager neemt aanstoot aan het citaat over 'kleine nazi' en 'psychopaat' vanwege gebrek aan wederhoor en omdat het gebaseerd zou zijn op één anonieme bron. Het gaat om één citaat, maar de journalist had hiervoor meerdere bronnen. Als de journalist iemand citeert, kan hij maar één persoon citeren. Maar meerdere mensen zegden dat klager zo werd genoemd. Alle bronnen illustreerden de onvrede over de leiding van de club, en een illustratie van die onvrede zijn de bijnamen 'kleine nazi' en 'psychopaat'. Iedereen sprak erover. Het is eigen aan negatieve typering van leidinggevendenden dat de betrokkenen zelf daar meestal niet van op de hoogte zijn. Maar klager heeft intussen rondvraag op Anderlecht gedaan en weet nu dat hij kleine nazi en psychopaat werd genoemd.

Het gaat er niet om dat klager het nazisme aanhangt of op een andere wijze een fascist is. Klager wordt nergens vergeleken met een massamoordenaar en er is niemand die beweert dat hij een nazi is. Dat is niet de beschuldiging. Wie dit niet begrijpt, schiet taalkundig tekort. Het gaat niet om de letterlijke, maar om de figuurlijke, overdrachtelijke betekenis van de autoritaire manier waarop klager met mensen omgaat. Het is een semantische discussie. Mensen omschrijven de stijl van klager als die van een kleine nazi, met roepen en tieren, zoals in het artikel staat. Dat gaat over een vorm van leiderschap, vergelijkbaar met mensen die een Napoleoncomplex wordt aangewreven.

Zeer relevant is dat klager geen 'nazi' maar 'petit nazi' wordt genoemd'. Petit betekent volgens Van Dale in de grondbetekenis 'klein' en verder 'onbelangrijk, onbeduidend, kleingeestig'. Een goede verstaander begrijpt dat klager niet wordt weggezet als een massamoordenaar, maar hooguit als een miezerige, middelmatige baas die zich bedient van een autoritaire managementstijl met roepen en tieren.

De journalist heeft klager niet geconfronteerd met de quote, maar wel met zijn managementstijl. De vraag is hoe men kan reageren op bijnamen, die een illustratie zijn van een managementstijl en van de verziekte sfeer binnen de club. Maar in de gesprekken die de journalist met klager voerde, is zijn managementstijl, zijn functioneren binnen de club en zijn relatie met een aantal sleutelfiguren uitvoerig aan bod gekomen en klager heeft erop kunnen reageren. Hij weet dat dit een moeilijk punt was op Anderlecht. De journalist sprak en schreef er een jaar eerder al over. Toen stuurde klager een bericht naar de journalist dat hij niet wist dat de mensen hem zo percipieerden en dat hij erop moest letten als het zo was.

Wat wederhoor betreft, was klager overigens van bij het begin betrokken bij het parcours. Hij wist dat er een artikel in de maak was. Een van de eerste gesprekken die de journalist had, was een face to face gesprek met klager, bijna drie weken voor publicatie. Twee weken later volgde er een telefoongesprek en nog een dag later vroeg klager aan de journalist wanneer zijn artikel zou verschijnen. Het klopt niet dat de journalist pas de avond voor zijn deadline contact had met klager. De periode voor wederhoor strekte zich over een langere periode uit dan door klager geponeerd. Veel dingen waarover de avond voor de deadline zagezegd geen wederhoor is gevraagd, waren eerder al ter sprake gekomen.

De laatste twee dagen voor zijn deadline trok de journalist uit voor wederhoor. Het klopt dat klager hem de avond voor de deadline heeft gecontacteerd, maar de journalist zou dat ook zelf gedaan hebben. Klager stond op zijn lijst. In dat gesprek overliep de journalist de managementstijl van klager, zijn relatie met Vincent Kompany, het feit dat hij onwel werd tijdens de wedstrijd tegen Oostende en de problemen met het hoofd van de jeugdopleiding.

Klager heeft elk verzoek voor een interview afgewezen. Door die afwijzing heeft hij de kans gemist om zijn stem in het artikel te laten horen. Maar in het artikel is op voldoende wijze rekening gehouden met de inhoud van de gesprekken van de journalist met klager.

De journalist heeft klager aangesproken over een cocaïneverslaving omdat in het voetbalmilieu rondging dat klager niet door een virale infectie out was geweest, maar door een cokeverslaving. Maar er was geen bewijs van, klager heeft het ontkend en de journalist heeft er niets over geschreven. Dat is nooit een overweging geweest en hij heeft er nooit mee bedreigd, zoals klager beweert.

Er zijn goede redenen waarom de journalist anonimiteit verleent aan zijn bronnen. Anderlecht was in crisis en niemand was bereid om on the record te spreken. De journalist heeft met

dertien mensen gesproken uit de top en alle geledingen van de club, inclusief spelers. Zij moesten anoniem getuigen omdat ze nog bij Anderlecht werkten of omdat ze vreesden om zichzelf binnen het voetbal te verbranden. Elk feit dat een van hen heeft aangebracht, heeft de journalist bij minstens een andere persoon bevestigd gekregen. Over nazi en psychopaat waren het meerdere bronnen. Wat maar door één bron werd gezegd, is niet geschreven.

Klager voert in zijn klacht een aantal mensen op te zijner verdediging, maar die zijn niet relevant want geen enkel van hen heeft iets met Anderlecht te maken, terwijl het artikel enkel over het functioneren van klager bij Anderlecht gaat. Een mental coach, die in die periode aan RSCA verbonden was, noemde klager op het Anderlecht-forum ‘van het parasitaire type’. Hij staat nog steeds achter de woorden die hij toen geschreven heeft. De manager van Vincent Kompany spreekt de versie van klager over diens relatie met Kompany tegen.

De klacht gaat in essentie over reputatieschade die de journalist zou hebben aangebracht. Maar klager is voor de publicatie van het artikel ontslagen bij Anderlecht, wat aantoonde dat de tevredenheid over zijn werk niet groot was. Klager dicht de journalist intenties toe en beticht hem van vooringenomenheid, bewust schade toebrengen en sensatiezucht. Daarvan is geen sprake.

BESLISSING

De klacht gaat in eerste instantie over het loyaal verlenen van wederhoor. De journalist heeft klager in de weken voor publicatie van zijn artikel een aantal keren gesproken, maar over een aantal specifieke aantijgingen en beschuldigingen die in zijn artikel aan bod komen heeft hij klager tot de avond voor publicatie niet gecontacteerd. Bovendien heeft de avond voor publicatie van het artikel niet de journalist, maar klager als eerste contact genomen. Tijdens dat gesprek zijn een aantal topics aan bod gekomen, onder meer ook de bemerkingen over de leiderschaps- en managementstijl van klager. Dat klager binnen RSC Anderlecht een ‘kleine nazi’ en ‘psychopaat’ zou worden genoemd, heeft de journalist daarbij niet voorgelegd. Met de omschrijvingen ‘petit nazi’ en ‘psychopaat’ brengt het artikel in dit geval ernstige beschuldigingen uit die de eer en goede naam van klager betreffen. Dat de journalist deze beschuldigingen niet heeft voorgelegd aan klager, strookt niet met artikel 20 en de bijhorende richtlijn uit de Code over loyaal wederhoor.

De versie van klager en de journalist over de waarheidsgetrouwheid van bepaalde passages in het artikel lopen uiteen of spreken elkaar tegen. De Raad kan er geen uitspraak over doen.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat gebrek aan loyaal wederhoor betreft.

Brussel, 9 november 2023